

Hans Fuglsang-Damgaards prædiken grundlovsdag

Taler

Hans Fuglsang-Damgaard
Biskop

Dato

5. juni 1940

Sted

Christianskirken

1 GUDS KALD TIL VORT FOLK

*Derfor ydmyger eder under Guds vældige Haand, for at han i sin Tid maa
5 ophøje eder. Kaster al eders Sorg paa ham, thi han har Omsorg for eder.
1. P. 5, 6-7.*

Disse Ord er skrevet til en Menighed, der var inde i tunge Prøvelser. Den var taget i Lidelsens Skole. Forfølgelse og Trængsel var kommet over den.

10

Selvom vi ikke kan sammenligne vore Kaar med denne Menigheds, og selvom vi ikke kan tale om Trængsler, er vort Folk dog inde i en Prøvelsens Tid. Det gælder ogsaa om den kristne Menighed. I Tider som disse ses tydeligere end ellers Sammenhængen mellem Menigheden og Folket. Vi er alle stillet ind i et
15 Folkefællesskab, som vi ikke kan bryde. Vi har alle Medansvar og Medskyld. Det er en Misforstaaelse, at de Kristne skal trække sig ud af Verden. De skal staa midt i Verden for at hjælpe den. De skal være Jordens Salt og Verdens Lys, Guds ulastelige Børn midt i en vanartet og forvendt Slægt. Menighed og Folk hører sammen. Det afhænger ikke mindst af den kristne Menighed, om Prøvelsen skal
20 blive Saatid eller Høsttid, Skumring eller Gry, Klaring eller Forvirring, Lutring eller Forplumring, Genrejsning eller Fald.

Den kristne Menigheds Ansvar er stort. Det kan ikke erstattes af andre eller overtages af andre. Thi alene den kristne Menighed har Nøglen til at forstaa
25 Prøvelsens dybere og egentlige Mening, lige langt fra den selvopgivende Resignation og den kyniske Frivolitet, der møder Begivenhederne med de Ord, med hvilke Mennesker før har vist Livets Alvor fra sig: »Lad os æde og drikke; thi i Morgen er vi døde«. »Efter os kommer Syndfloden.«

30

Den kristne Menighed søger at finde Meningen med det, der sker, i Guds Ord.
Den ser opad til Gud. Apostelen springer alle Mellemlid og alle
Melleminstanser over. Han taler ikke om de Mennesker, som er Redskaber for
Prøvelsen; han dvæler ikke ved de Vanskeligheder, Forholdene fører med sig i
35 det ydre. Han skærer tværs igennem alt dette og ser i det, der sker, Guds vældige
Haand. Det er denne vældige Haand, der staar bag det altsammen! Saadan ser
Guds Ord paa Begivenhederne i Verden. Hvad der end sker, og hvad der end
synes at tale derimod, en Ting staar urokkelig fast: Gud er! Gud hersker! Gud
sejrer! Ateisme, Gudsfornektelse, er Selvbedrag. Hvad enten Mennesket
40 fornektter eller bekræfter, Gud er Gud, og han bliver den, han er. Dersom
Religionsfrihed skulde betyde Frihed til at stille sig til Gud, som man vil, er den
en Indbildning. Gud er fra første Begyndelse, nu og altid, fra Evighed til
Evighed.

45 Troen paa den evige Gud giver Alvor, Dybde og Perspektiv i Begivenhederne.
Det, som sker, er ikke tilfældigt. Det er heller ikke blot Udtryk for kaotisk
Forvirring. Nej! - Der er en vældig Haand med i det. Denne Haand er udstrakt
til Dom eller Oprejsning. Det er Situationens frygtelige Alvor.

50 Guds vældige Haand er løftet mod Verden. Den er ogsaa løftet mod vort Folk.
Guds løftede Haand i Historiens afgørende Øjeblikke byder et mægtigt: Stands!

Stands! raaber Gud til vor Slægt. Stands! raaber han til vort Folk. Ikke for at vi
skal gaa i Rette med Gud. Denne Tanke er ganske fremmed for Apostlen. Den,
55 der vil gaa i Rette med Gud, faar ikke Medhold i Guds Ord. Tværtimod! »Gud
maa være sanddru, om end hvert Menneske er en Løgner.« (Rom. 3, 4). Leret
gaar ikke i Rette med Pottemageren. Gud har altid Ret; vi har altid Uret overfor
ham. Hvilken Formastelighed at kalde Gud for vor Domstol! Guds Vælde
overgaar al menneskelig Fatteevne. Gud er ogsaa vældig i sine Domme.

60 Gud standser os ikke, for at han skal staa til Regnskab overfor os, men for at vi
skal ydmyge os under hans vældige Haand. Overfor Gud betyder Modsigelse
eller Modstand syndigt Hovmod; overfor ham sømmer det sig, at vi villigt tager
imod hans Tilskikkelser med Jobs Ord i Mund og Hjerte: »Herren gav; Herren
65 tog; Herrens Navn være lovet«. Med denne Bekendelse ydmyger vi os under
Guds vældige Haand. Ydmyghed har intet at gøre med Kryberi og Smiger
overfor Mennesker. Ydmyghed er først og fremmest en Egenskab i vort Forhold
til Gud. Den sande Ydmyghed udspringer der, hvor Mennesket stiller sig paa sin

70 rette Plads overfor Gud. Den sande Ydmyghed søger Guds Ære og Guds Ret. Den bestaar i den jævne og enfoldige Erkendelse og Bekendelse: Du er ikke din egen Herre, som bestemmer alt. Du har en Herre over dig, som bestemmer alt.

Men har denne Herre faaet Lov til at bestemme alt for os? Har vort Folk været
75 ydmygt? Har vi, de enkelte, været ydmyge? Har vor Ydmyghed ikke alt for ofte bestaaet i en lammende Mindreværdsfølelse, en ganske unødvendig og ubegrundet Undervurdering af vort eget, forbundet med en tilsvarende Overvurdering af det fremmede, en svækkende Menneskefrygt, en ængstelig, nølende Spørgen: Hvad kan det nytte? Det er ikke Ydmyghed. Det er Svaghed
80 og Forsagthed. Den sande Ydmyghed giver Styrke, fordi den ved, at uden Gud kan intet nytte, men med Gud kan alt nytte. Har vi været villige til at lade Gud bestemme alt? Har vort Folks Repræsentanter taget Gud med paa Raad? Har vi ikke selv villet være Herre?

85 Svaret paa dette Spørgsmaal nøder os til at se nogle ganske simple, velkendte, men maaske netop derfor miskendte Sandheder i Øjnene, Sandheder, som bliver staaende, om ogsaa hele Verden løber Storm imod dem. Disse Sandheder er følgende: Gud er Herre! Gud er en hellig, kærlig Gud, der elsker os med en evig Kærlighed, men som ogsaa hjemsøger Synden i tredie og fjerde Slægtled. Vi
90 skal ikke tale sentimentalt om Gud; thi Gud er ikke sentimental. Den hellige, kærlige Gud har aabenbaret os sin Vilje og sit Sandhedsord. Han har givet os sine Bud. Han har skænket os sit Evangelium i Jesus Kristus. Han har ikke kundgjort os sin Vilje for at lægge en Byrde paa os, men for at vi i Lydighed og i Troen paa Syndernes Forladelse skulde faa Retfærdighed og Fred og Glæde.
95 Men Syndens Løn er Døden. Det er evige Love. De krænkes ikke ustraffet. Det er om dem, Guds Ord siger: »Far ikke vild, Gud lader sig ikke spotte; thi hvad et Menneske saar, det skal han ogsaa høste.« (Gal. 6, 7). Naar Gud brat og pludselig standser os, saa er det, fordi han ikke vil, at vi tankeløst skal fremture i Synden og styrte i Afgrunden, men for at vi skal omvende os og ikke dø i vore
100 Synder. Ydmyger eder under Guds vældige Haand! Det skal ogsaa ske paa denne Dag. Den skal begynde med Bod og Bøn. Grundlovsdagen er vort Folks Frihedsdag. Friheden til at tænke, tro og tale er et dyrebart Klenodie. Frihed er Guds Gave. Til Frihed har Kristus frigjort os. Den, som Sønnen frigør, er virkelig fri. Saa højt vurderes Friheden i Guds Rige. Men ogsaa Friheden har sin
105 Lov. Frihedens Grundlov hedder: Der er ingen Frihed uden i Gud. Forkæmperen for den kristelige Frihed, Apostlen Paulus, udtrykker det saaledes: »Hvor Herrens Aand er, er der Frihed.« (2. Kor. 3, 17.) Men vi kan ikke uden

videre vende Forholdet om og sige, at der, hvor der er Frihed, der er ogsaa
110 Herrens Aand. Der gives en Frihed, som ikke har noget med Aand at gøre, og
der, hvor Aanden, Gudsanden, ikke behersker Friheden, tages denne kostelige
Gudsgave i den naturlige Egoismes Tjeneste, og Misbruget bliver frygteligt, saa
frygteligt, at Menneskene i raadvild Fortvivlelse maa søge Hjælp for at dæmme
op mod Frihedens rivende, ødelæggende Hvirvelstrøm. Der er i den naturlige
115 Frihed en midtpunktflyvende Tendens, som staar i Forbindelse med, at
Mennesket af Naturen altid vil sig selv og kræver for sig selv. Enhver vil gøre,
hvad han selv vil, uden Hensyn til andre. Søndring og Splittelse, Partisind og
Retningsvæsen, Udbytning og Uretfærdighed bliver Følgen. Frihedens mest
udprægede Talsmænd har ofte sværest ved at anerkende andres Frihed.
120 Hensynet til Helheden sættes til Side for Særinteresser. Drifternes tøjlesløse
Begær slippes løs i Frihedens Navn. Det er ikke længer Gud, men et Flertal af
Mennesker, som bestemmer, hvad der er Sandhed og Ret. Mennesket
haandhæver ikke blot hensynsløst sin Frihed overfor sin Næste, men gaar saa
vidt at trodse paa sin Frihed overfor den evige Gud.

125 Friheden er blevet misbrugt, og vi har været med til at misbruge den. Ogsaa vi
skal ydmyge os under Guds vældige Haand og gaa ind under den sande Friheds
Grundlov: Ingen Frihed uden i Gud. Fri er kun den, der har Gud som sin Herre.

130 Det betyder, at vort Folk skal blive et Kristenfolk, dersom det vil vedblive at
være et frit Folk. I tusind Aar har vort Folk søgt Trøst og Opmuntring i den
kristne Kirke. Vor Folkeaand og vor Folkekultur er sammenvokset med denne
Kirke. Kunde vi skille dem ad, vilde vi ikke kunne kende nogen af Delene igen.
135 De maa ikke staa ved Siden af hinanden. Folkeaand og Kristentro maa finde den
rette indre Forbindelse med hinanden. Derpaa beror vort Folks Fremtid. Vort
Folk og Land hører med i selve vort Gudsforhold. Kristendom er aldrig blot et
Enkeltmandsanliggende eller et Anliggende for den enkelte Sjæl. Kristentroen
viser os altid udad hen til vor Næste og Broder. Den første Artikel i vor Tro
140 peger paa vort Folk og vort Land som Guds Gave og Guds Opgave til os. Gud
har selv vendt vort Øje mod vort Folk. Mangel paa Tjenersind overfor Land og
Folk er Synd imod Gud.

145 Men til den rette Forbindelse mellem Folkeaand og Kristentro hører, at vi ikke
forveksler det primære og det sekundære. Det første, det primære er, at Gud vil
frelse den Verden, han har skabt, med alle de Folk og Lande, som er i den. Han

vil ikke frelse dem ad vore Veje, men ad sine Veje, saaledes som det er sagt os i den anden Artikel i vor Tro. Han vil frelse dem ved Jesus Kristus. Derfor hører
150 til den rette Forbindelse mellem Folkeaad og Kristentro, at Jesus Kristus kommer ind i vort Folks Liv.

Denne Forbindelse, som er afgørende for vort Folks Fremtid, skabes – det siger den tredje Trosartikel os – ikke af Mennesker, men af Guds Aand. Aanden
155 knytter Baandet mellem Skabningen og Frelseren, mellem Himmel og Jord, mellem Støvet og Evigheden.

*Det volder alt den Aand, som daler,
Det virker alt den Aand, som taler
160 Ej af sig selv, men os til Trøst
Af Kærlighed med Sandheds Røst.*

Guds Aand er en Realitet. Den skaber Realiteter. Det er der, og kun der, hvor Aanden hersker, at der er sand Frihed. Kun der skabes Enighed. Denne Aand
165 skaber de Frugter, som netop vort Folk og Verden trænger til: »Kærlighed, Glæde, Fred, Langmodighed, Mildhed, Godhed, Trofasthed, Sagtmodighed, Afholdenhed.« (Gal. 5, 22.) Det sker, hvor Aanden smelter Folkeliv og Kristentro sammen. Saa ryddes vore egoistiske Hjerters Pulterkamre. Saa spredes der Lys over Verdens mørkelagte Veje. Saa begynder Krigen mod den falske
170 Frihed. Saa føres vi til det trygge Skjul og det sikre Tilflugtssted. Den, der ejer Aandens evige Værdier, behøver ikke at give op under materiel Fattigdom. Aanden kan give os den Styrke paa den indre Front, som ingen ydre Front kan bryde. Vort Folk faar ingen eller kun ringe Indflydelse paa det store verdenshistoriske Opgør; men det er en Opgave af ikke mindre Storhed, at vise
175 Verden Aandens Magt, der kan gøre os til »en Hær, som tør svinge Aandens Sværd under Korsets Mærke«. Det er i Sandhed en Opgave, som det er værd at stride for. Maatte Gud bruge vort Folk i denne Opgaves Tjeneste! Saa faar det sin Mission, sit Kald i Verden.

180 Men Vejen gaar gennem Ydmygelsen under Guds vældige Haand. Apostlen siger om denne Vej, at den fører til et ganske bestemt Maal: for at han, den vældige Gud, i sin Tid maa ophøje eder.

Vi Mennesker vilde helst begynde med det sidste og springe det første over. Det
185 gaar ikke. Vejen fører gennem Ydmygelsen. Men i Lyset af Ordet er Ydmygelsen

ikke en haabløs Resignation, ikke en Prisgivelse til en blind Skæbne; nej, den er Haabets Vej, den er Genrejsningens Vej. Gud har sin Time. Vor Skæbne er ikke afhængig af Mennesker. Den ligger i Guds Haand. »Du vil rejse dig og forbarme dig over Zion, naar Naadens Tid, naar Timen er inde,« lyder det til os fra Salmernes Bog. (Sl. 102, 14.)

Men i Ventetiden skal vi ikke være ene og forladte! Ydmygelsens Vej er Troens og Bønnens og Forjættelsens Vej. Byrden behøver ikke at tynges af Sorgen. Sorgen maa vi lægge over paa Gud. Med Lov og Tak og Pris tager vi imod Guds Løfte og lukker det ind i vore Hjerter: »Kast al eders Sorg paa ham, thi han har Omsorg for eder!«

Saa gaar vi vor Vej i Tryghed og Frimodighed, med Tak og Bøn.

Min Gud befaler jeg min Vej, Ham vil jeg lade raade,
Han synes streng, men er det ej,
Hans Straf er selv en Naade;
Han bygger Himlens høje Tag,
Han aldrig mig forlader,
Og slaar han end med tunge Slag,
Saa er han dog min Fader.

Amen!

Kilde

H. Fuglsang-Damgaard: Land, Land, hør Herrens Ord: talt og skrevet i Krigens Tid. P. Haase og søns forlag, København. 1940

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Anden Verdenskrig, Danmarks besættelse 1940-1945, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/hans-fuglsang-damgaards-praediken-grundlovsdag>